

**LASTENSUOJELUN SYSTEEMISEN TOIMINTAMALLIN
VAIKUTUKSET SOSIAALITYÖNTEKIJÖIDEN
TYÖHYVINVOINTIIN**

Hanna Kaasinen
Kandidaatintutkielma
Sosiaalityö
Avoin yliopisto
Jyväskylän yliopisto
Syksy 2021

TIIVISTELMÄ

LASTENSUOJELUN SYSTEEMISEN TOIMINTAMALLIN VAIKUTUKSET SOSIAALITYÖNTEKIJÖIDEN TYÖHYVINVOINTIIN

Kirjallisuuskatsaus
Hanna Kaasinen
Sosiaalityö
Kandidaatintutkielma
Avoin yliopisto
Jyväskylän yliopisto
Ohjaaja: Maarit Engman
Marraskuu 2021
24 sivua

Tämän kandidaatin tutkielman tarkoituksena on tarkastella lastensuojelun systeemisen toimintamallin ja työhyvinvoinnin välistä yhteyttä. Suomalaisen lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden työhyvinvoinnin kysymykset ovat useamman viime vuoden ajan olleet yksi keskiössä oleva teema lastensuojelusta puhuttaessa. Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelman (LAPE) kautta, on lastensuojelun uudistamista tuettu systeemisen toimintamallin avulla. Suomalaisen mallin esikuvana toimii Pohjois-Lontoon Hackneyssa kehitetty Reclaiming Social Work -malli, jonka kautta lastensuojelutyö on uudelleen organisoitu toimimaan moniammatillisten tiimien kautta.

Tarkastelen systeemisen mallin ja työhyvinvoinnin välistä yhteyttä moniammatillisuuden ja tiimityön näkökulmasta. Tutkielman teoreettinen tausta rakentuu systeemisen toimintamallin kahden ydinelementin, moniammatillisen tiimityön ja työhyvinvoinnin käsitteiden ympärille. Moniammatillisuuden ja tiimityön näkökulman takia, olen ydinelementeistä pudottanut pois systeemisen asiakastyön tarkastelun.

Tutkimustuloksena aineistosta nousee esille kolme työhyvinvoinnin teemaa. Systeemisen mallin moniammatillisen tiimityöskentelyn koetaan lisäävän ja ylläpitävän työhyvinvointia yhteisen reflektion ja jaetun vastuun kautta. Lisäksi lupa pysähtyä rauhassa pohtimaan asiakkaiden asioita koetaan työhyvinvoinnin näkökulmasta positiivisena tekijänä.

Keskeisenä johtopäätöksenä voidaan todeta systeemisessä lastensuojelumallissa työskentelytapana olevan moniammatillisen tiimityön lisäävän ja ylläpitävän työntekijöiden työhyvinvointia.

Avainsanat: systeeminen lastensuojelumalli, systeeminen tiimi, systeeminen viikkokokous, työhyvinvointi, tiimityö, moniammatillisuus, kuvaileva kirjallisuuskatsaus.

Sisällysluettelo

1. JOHDANTO	1
2. KESKEISET KÄSITTEET	2
2.1 Systemisen lastensuojelun toimintamalli	3
2.1.1 Systeminen tiimi	4
2.1.2 Systeminen viikkokokous	5
2.2 Moniammatillinen tiimityö	5
2.3 Työhyvinvointi	6
3. TUTKIMUKSEN TOTEUTUS JA TUTKIMUSAINEISTO	7
3.1 Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymys	7
3.2 Kirjallisuuskatsaus tutkimusmenetelmänä	7
3.3 Aineiston haku ja rajaus	8
3.4 Aineiston kuvaus ja esittely	9
3.5 Aineiston analyysi	11
5. TYÖHYVINVOINNIN ELEMENTIT LASTENSUOJELUN SYSTEEMISESSÄ TOIMINTAMALLISSA	11
5.1 Työhyvinvointia refleктоimalla	11
5.2 Työhyvinvointia vastuuta jakamalla	14
5.3 Työhyvinvointia viipymällä tilanteessa	15
6. JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	17
LÄHTEET	21

1. JOHDANTO

Viime vuosikymmenen aikana on suomalaista lastensuojelujärjestelmää kritisoitu useissa kannanotoissa toimimattomaksi ja ylikuormittuneeksi. Lastensuojelun sosiaalityöstä puhuttaessa puhutaan usein ongelmista (Aaltio & Isokuorti 2019a, 15; Ahonen & Raivio 2021, 70). Joulukuun 2020 traagiset tapahtumat Helsingin Koskelassa saivat lehtien palstat jälleen huutamaan lastensuojelun toimimattomuudesta Suomessa.

Yksi keskeisimmistä lastensuojelun sosiaalityön ongelmakohdista piirtyy vahvasti työhyvinvoinnin ympärille. Työn mielekkyyden on havaittu kehittyneen viime vuosina negatiiviseen suuntaan. Useiden tutkijoiden mukaan suomalaisten sosiaalityöntekijöiden työhyvinvointi on huonolla tasolla. Erityisesti huomiota on kiinnitetty lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden lisääntyneeseen työuupumukseen ja työn suureen kuormittavuuteen. Lastensuojelua leimaa vahvasti yksin tekemisen kulttuuri sekä riittämätön tuki ja ohjaus, jotka osaltaan heikentävät työhyvinvoinnin kokemuksia. Heikentyneen työhyvinvoinnin ja työn kuormittavuuden vuoksi moni sosiaalityöntekijä hakeutuukin vähemmän kuormittaviin työtehtäviin. (Saarinen, Blomberg & Kroll 2012, 415; Salo, Rantonen, Aalto, Oksanen, Vahtera, Junnonen, Baldschun, Väisänen, Mönkkönen & Hämäläinen 2016, 3-6; Lahtinen, Männistö, Raivio 2017, 11; Baldschun 2018, 8; Junnonen, Hämäläinen, Töttö, Väisänen, Rantonen & Salo 2019, 146.)

Pohjois-Lontoon Hackneyssa on vuodesta 2007 asti toteutettu lastensuojelua Reclaiming Social Work -mallin mukaisesti hyödyntäen lastensuojelutyössä moniammatillista säännöllistä tiimityöskentelyä. Malli on kehitetty vastaamaan Isossa-Britanniassa koettuun lastensuojelun kriisiytymiseen, joka monella tapaa muistuttaa suomalaisen lastensuojelun tilannetta. Työ koettiin byrokratisoituneeksi ja liiallisesti kuormittavaksi. Myös työntekijöiden vaihtuvuus oli jatkuvaa, eikä palvelujärjestelmä enää kyennyt vastaamaan riittävästi taatakseen lapsille turvallisen arjen. Hackneyssa kehitetyssä mallissa sosiaalityötä tehdään moniammatillisissa tiimeissä hyödyntäen perheterapian menetelmiä ja oppeja. Lastensuojelun moniammatillisiin tiimeihin kuuluvat konsultoiva sosiaalityöntekijä (consultant social worker), sosiaalityöntekijä (social worker), lapsityöntekijä (child practitioner), tiimin koordinaattori (unit coordinator) ja perheterapeutti (clinician). Mallin mukaisen työskentelyn avulla sosiaalityöntekijöiden työhyvinvoinnin on todettu lisääntyneen ja työntekijöiden vaihtuvuus alueella on pienentynyt. (Fagerström 2016a, 11; Fagerström 2016b, 14-17; Forrester, Westlake, McCann, Thurnham, Shefer, Glynn & Gillian 2013, 11.)

Suomessa mallin mukaista lastensuojelun sosiaalityötä on kehitetty ja pilotoitu yhteistyössä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa osana hallituksen Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmaa (LAPE) vuodesta 2016 alkaen. Vuosina 2020-2022 lastensuojelun systeemistä toimintamallia vahvistetaan ja levitetään osana Sosiaali- ja terveysministeriön lastensuojelun monialaisen kehittämisen valtionavustushankkeita. (Petrelius, Yliruka & Miettunen 2021, 2.)

Olen toiminut perusasteen koulukuraattorina kymmenkunta vuotta ja oppilashuoltomaailmassa olemme jo useiden vuosien ajan toimineet lakiin perustuvissa moniammatillisissa asiantuntijaryhmissä oppilaan tuen tarpeen arvioimiseksi ja oikeanlaisen tuen järjestämiseksi. Moniammatillinen oppilashuoltoryhmä on eräänlainen rinnallakulkija tukea tarvitsevan oppilaan kouluarjessa. Itse koen moniammatillisen tiimityöskentelyn olevan kantava voima oppilashuoltotyössä. Eikä vain oppilaan edun näkökulmasta katsottuna, vaan erityisesti myös työntekijöiden työhyvinvoinnista puhuttaessa.

Mielestäni systeemisen toimintamallin ajatus siitä, että asiakastapauksia käsitellään yhdessä reflektoiden ja tarkastellen monesta eri näkökulmasta, voisi tuoda vastaavanlaista etua lastensuojelun työntekijöiden työhyvinvointiin. Olisiko systeeminen lastensuojelu toimivalla moniammatillisella tiimityöskentelyllä ratkaisu lastensuojelumaailman enenevissä määrin kuormittavaan työhön?

Kandidaatintutkielmassani keskityn tarkastelemaan lastensuojelun systeemistä toimintamallia moniammatillisuuden ja tiimityön näkökulmasta käsin. Tutkimuskysymykseni hakee vastausta siihen, millaisia työhyvinvointia lisääviä ja ylläpitäviä elementtejä systeemisessä tiimityöskentelyssä on havaittu olevan.

2. KESKEISET KÄSITTEET

Kandidaatin tutkielmani rakentuu kolmen keskeisen käsitteen ympärille: 1) lastensuojelun systeeminen toimintamalli, 2) moniammatillinen tiimityö ja 3) työhyvinvointi.

Ensimmäisessä alaluvussa esittelen systeemisen lastensuojelun toimintamallin perusajatuksen. Toimintamallissa on kolme ydinelementtiä, joista tarkemmin esittelen systeemisen tiimin ja systeemisen viikkokokouksen. Kolmas ydinelementti rakentuu asiakastyön näkökulman ympärille.

Koska kandidaatin tutkielmani näkökulma on moniammatillisuudessa ja tiimityöskentelyssä, olen jättänyt asiakastyön ydinelementin tarkemman esittelyn pois.

Toisessa alaluvussa tarkastelen moniammatillisen tiimityön käsitettä. Kolmas alaluku käsittelee työhyvinvointia.

2.1 Systemisen lastensuojelun toimintamalli

Systemisen lastensuojelun toimintamalli kokoo lastensuojelutyön uudenaikaisella työotteella toimivaksi moniammatilliseksi tiimityöksi. Suomalainen systeminen toimintamalli mukaillee vuonna 2007 Lontoon Hackneyssä kehitettyä Reclaiming Social Work -mallia, jossa systeminen ajattelu ja perheterapeuttinen työskentelytapa on tuotu osaksi lastensuojelutyötä pyrkien tekemään lastensuojelutyöstä enemmän asiakasta kohtaavaa ja samalla vuorovaikutteisempaa. Mallissa lastensuojelutyötä tehdään moniammatillisissa tiimeissä, jolloin asiakasperheet ovat koko tiimin asiakkaita, eikä viimesijainen vastuu perheen asioista jää vain yhden sosiaalityöntekijän harteille. Myöhemmin Reclaiming Social Work -mallia on kutsuttu myös nimellä Systemic Unit Model. Suomalaisessa kontekstissa malli tunnetaan parhaiten nimellä Hackneyn malli, viitaten sen alkuperäiseen kehittäjäorganisaatioon. (Civil, Abrahamsson, Mäki-Fossi & Miettunen 2019a, 10; Fagerström, 2016a, 6, 11; Lahtinen ym. 2017, 4.)

Hackneyssä uudenaikaisella moniammatillisella tiimimallilla haluttiin myös vastata byrokraattisiin johtamisrakenteisiin, joiden todettiin osaltaan heikentävän lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden ammattitaitoa ja autonomiaa omassa työssään lisäten samalla sosiaalityöntekijöiden työn kuormittavuuden tunnetta (Munro & Hubbard 2011, 727; Trowler & Goodman 2012, 11-13).

Suomalainen systeminen lastensuojelumalli rakentuu kolmen ydinelementin ympärille. Nämä ydinelementit -systeminen asiakastyö, systeminen tiimi ja systeminen viikkokokous, ovat mallin toimivuuden näkökulmasta vahvasti sidoksissa toisiinsa. Mallissa työntekijät koulutetaan tekemään systemistä lastensuojelun asiakastyötä käyttäen työssään perheterapeuttista lähestymistapaa, menetelmiä ja välineitä. Asiakastyön lisäksi työntekijöistä muodostetaan systemisissä tiimejä, joissa he työskentelevät yhdessä konsultoivan sosiaalityöntekijän, perheterapeutin ja koordinaattorin kanssa. Kolmanneksi tiimi kokoontuu viikoittain systemiseen viikkokokoukseen refleктоimaan yhdessä tiimin asiakastapauksia. (Aaltio & Isokuorti 2019a, 3.)

Kandidaatin tutkielmassani keskityn tarkastelemaan työhyvinvoinnin elementtejä erityisesti moniammatillisuuden ja tiimityöskentelyn näkökulmasta. Seuraavissa alaluvuissa olen avannut systeemistä tiimityötä ja systeemistä viikkokokousta tarkemmin.

2.1.1 Systeeminen tiimi

FSpiik (2003, 39) määrittää tiimin olevan ”ryhmä ihmisiä, jotka vastaavat jonkin sovitun kokonaisuuden hoitamisesta alusta loppuun yhteistyössä”. Tilastokeskuksen määritelmän mukaan tiimityö tarkoittaa työskentelyä pysyvässä ryhmässä, jolla on yhteisesti määritetty tehtävä ja joka muotoutuu vuorovaikutukselliseksi yhteiseksi yhteisten tavoitteiden kautta.

Systeeminen tiimi muodostuu konsultoivasta sosiaalityöntekijästä, kahdesta tai enintään kolmesta lastensuojelun sosiaalityöntekijästä, perheterapeutista ja koordinaattorista. Tiimiin voi myös lisäksi kuulua sosiaalityöntekijöiden kanssa saman asiakaskunnan jakavia sosiaaliohjaajia ja perhetyöntekijöitä. Systeemisessä tiimissä sosiaalityöntekijöillä on velvollisuus osallistua aktiivisesti oman tiiminsä asiakastapausten käsittelyyn. Tarvittaessa he voivat myös osallistua työparina oman tiiminsä asiakastapaamisiin. Jokainen tiimin jäsen tuntee toistensa asiakasperheet siinä määrin, että he voivat tarvittaessa sijaistaa lapsen asioista vastaavaa sosiaalityöntekijää. (Aaltio ym. 2019b, 14-15.)

Konsultoivalla sosiaalityöntekijällä on tiimissä keskeinen rooli. Hänen vastuullaan on johtaa tiimin asiakastyötä, tarjota lastensuojelun sosiaalityöntekijöille asiakastyön ohjausta ja rakentaa systeemistä toimintakulttuuria vahvemmakeksi. Lisäksi konsultoiva sosiaalityöntekijä tukee tiimiläisiä arvioimaan sitä, milloin on turvallista pysähtyä pohtimaan asiakasperheen tilannetta rauhassa, ja milloin taas olisi lapsen edun näkökulmasta välttämätöntä toimia nopeasti. Yhdessä perheterapeutin kanssa konsultoiva sosiaalityöntekijä varmistaa asiakastapausten käsittelyn reflektiivisyyden ja moninäkökulmaisuuuden. (Aaltio ym. 2019b, 15; Lahtinen ym. 2017, 21.)

Perheterapeutin keskeisenä tehtävänä on toimia sosiaalityöntekijöiden reflektiokumppanina ja varmistaa sekä ylläpitää samalla systeemistä lähestymistapaa tiimityöskentelyssä. Perheterapeutin tehtävänä on lisäksi auttaa sosiaalityöntekijöitä tutkimaan omaa suhdettaan asiakasperheisiin ja tukea heitä pohtimaan sitä, miten he voivat käsitellä asiakasperheiden kanssa turvallisesti ja arvostavasti vaikeitakin asioita. (Aaltio ym. 2019b, 15; Lahtinen ym. 2017, 22.)

Tiimin koordinaattorin tehtävänä on vapauttaa aikaa sosiaalityöntekijöille tehdä enemmän kohtaavaa asiakastyötä. Hän kirjaa viikkokokouksissa läpi käydyt asiakastapaukset ja on tarvittaessa tavoitettavissa asiakkaita ja yhteistyökumppaneita varten. Lisäksi koordinaattorin työnkuvaan kuuluu muun muassa ajanvaraukset ja kutsut tapaamisiin, lausuntopyyntöjen valmistelu sekä tiedonkulun varmistaminen tiimin työntekijöiden välillä. (Aaltio ym. 2019b, 15-16; Lahtinen ym. 2017, 22.)

2.1.2 Systeminen viikkokokous

Lastensuojelun systeminen tiimi pitää viikoittain viikkokokouksia, joissa käydään yhdessä läpi lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden asiakastapauksia. Kokoukselle on määritelty tietynlainen rakenne. Kokousajasta suurin osa on varattu asiakastapausten yhteiseen reflektointiin, toimenpiteiden suunnitteluun ja niistä päättämiseen. Jokainen sosiaalityöntekijä tuo kokoukseen viikoittain korkeintaan kaksi asiakastapausta, joihin arvioi tarvitsevansa reflektointitukea. Viikkokokouksia johtaa konsultoiva sosiaalityöntekijä, joka yhdessä perheterapeutin kanssa ohjaa keskustelua niin, että keskustelu täyttää systemisen keskustelun tunnusmerkit. Konsultoivan sosiaalityöntekijän tehtävänä on myös ottaa tarvittaessa vastuu keskustelun sujumisesta sekä näkemyserollisissa tilanteissa auttaa vastuusosiaalityöntekijää tekemään päätöksen. Jokainen tiimin jäsen osallistuu refleктоivaan keskusteluun aktiivisesti tuoden oman näkemyksensä tiimin käytettäväksi. Kokouksissa käydyt keskustelut ja työskentelyn tavoitteet dokumentoimaan asiakaskertomukseen. (Aaltio ym. 2019b, 16-17; Lahtinen ym. 2017, 20.)

Viikoittainen kokoontuminen toimii myös työnohjauksellisena elementtinä, jossa työntekijöillä on mahdollisuus havainnoida ja tunnistaa omia tunteitaan, reagointiaan ja toimintatapojaan (Lahtinen ym. 2017, 20).

2.2 Moniammatillinen tiimityö

Moniammatillisuus käsitteen nähdään useimmiten määrittyvän työyhteisöjen, tiimien ja asiantuntijaryhmien ominaisuudeksi. Yleisesti sitä pidetään eräänlaisena sateenvarjokäsitteenä, jonka alle sijoittuu erilaisia yhteistyön muotoja, määritelmiä ja viitekehyksiä, jotka usein kytkeytyvät vahvasti muutaman peruskäsitteen ympärille riippuen tarkasteltavasta näkökulmasta. Keskeisiä peruskäsitteitä ovat muun muassa yhteinen toiminta ja yhteiset tavoitteet sekä toimijoiden välinen luottamus. Yleisesti moniammatillisuuden voidaan ajatella olevan eri ammattiryhmien yhteistä toimintaa, jossa sitoudutaan tavoitteelliseen yhteistoimintaan yhteensovittamalla toimijoiden tietoja

ja taitoja. (Isoherranen 2006, 13; Isoherranen 2012, 5,19; Nummenmaa 2011, 178; Pärnä 2012, 48-50.)

Jauhiainen (2004, 45) määrittää moniammatillisuuden olevan säännöllistä yhteistoimintaa, jossa moniammatillinen työryhmä työskentelee tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti. Tavoitteiden saavuttamiseksi jokaisen työryhmän jäsenen on työskentelyssä tuotava esille oma asiantuntemuksensa, jotta työryhmä saa koottua perustehtävää parhaiten palvelevan kokonaisuuden.

Pärnän (2012, 50) mukaan moniammatillinen yhteistyö tarkoittaa eri ammattiryhmien ja erilaisista taustayhteisöistä tulevien työntekijöiden yhteistyötä asiakkaan parhaaksi. Myös Pärnä korostaa työryhmän jäsenten oman erityisosaamisen ja asiantuntemuksen tuomista koko moniammatillisen tiimin käyttöön.

Nummenmaa (2011, 178) puolestaan kuvailee moniammatillisen yhteistyön olevan eri ammattiryhmiin kuuluvien asiantuntijoiden yhdessä työskentelyä työryhmässä, jossa valta, tieto ja osaaminen jaetaan. Työelämän arjessa moniammatillinen yhteistyö organisoidaan pääsääntöisesti toimimaan erilaisten tiimien avulla, jolloin yhteistyö voidaan nimetä myös moniammatilliseksi tiimityöksi (Isoherranen 2006, 15).

2.3 Työhyvinvointi

Työterveyslaitos on määritellyt yleisellä tasolla työhyvinvoinnin tarkoittavan ”turvallista, terveellistä ja tuottavaa työtä, jota ammattitaitoiset työntekijät ja työyhteisöt tekevät hyvin johdetussa organisaatiossa. Työntekijät ja työyhteisöt kokevat työnsä mielekkääksi ja palkitsevaksi, ja heidän mielestään työ tukee heidän elämänhallintaansa.”

Työhyvinvointia on aiemmin vahvasti määritelty esimerkiksi stressi- ja uupumusoireiden kautta, jolloin oireiden puuttuminen on määritelty osaksi työhyvinvointia. Viime vuosikymmenen aikana tämän aiemman näkemyksen rinnalle on noussut uusi positiivisempi näkemys, jossa työhyvinvointi nähdään työntekijän kokonaisvaltaisena hyvinvointina ja terveytenä sekä esimerkiksi työn imuna, sen sijaan, että työhyvinvointi määriteltäisiin ainoastaan negatiiviseksi määritettyjen oireiden kautta. (Kaski 2013, 21.)

Kasvion & Huuhtasen (2007, 26) mukaan työhyvinvointi koostuu siitä, miten työntekijän asettamat tavoitteet ja työn laadulliset piirteet ovat suhteessa hänen työtään koskeviin odotuksiin. Heidän mukaansa työhyvinvointi on eräänlainen laajempi kattokäsite, jonka alle sijoittuu työhyvinvointiin liittyviä tarkempia termejä, kuten esimerkiksi työn kuormittavuus.

Tarkemmin työhyvinvointia määriteltäessä on kuitenkin huomioitava määrittelyn tapahtuvan aina jossain sosiaalisessa asiayhteydessä, joka osaltaan vaikuttaa määritelmän sisältöön. Tällaisia konteksteja voi olla esimerkiksi ammatillisiin professioihin liittyvät näkökulmat, jolloin sosiaalityössä työhyvinvoinnin käsitettä määrittää vahvasti työhön kohdistuva henkinen kuormittuminen. (Laine 2013, 45.)

Työn tekemiseen liittyy aina henkisiä kuormitustekijöitä, mutta liiallinen ja pitkäaikainen henkinen kuormitus laskee työntekijän kykyä selviytyä työn vaatimuksista. Osaltaan taas liialliset työn vaatimukset lisäävät henkistä kuormitusta ja heikentävät työntekijän työhyvinvointia, sillä henkisen hyvinvoinnin katsotaan olevan keskeinen osa työhyvinvoinnin kokonaisuutta. Sosiaalityössä työn kuormittavuuden on todettu suurimmaksi osaksi olevan juuri henkistä kuormitusta. (Mattila & Pääkkönen 2015, 5; Saarinen ym. 2012, 403, 406.)

3. TUTKIMUKSEN TOTEUTUS JA TUTKIMUSAINEISTO

Toteutan tutkimukseni käyttäen tutkimusmetodina kuvailevaa kirjallisuuskatsausta. Alla olevissa luvuissa avaan tarkemmin tutkimuksen tavoitetta sekä kuvailevan kirjallisuuskatsauksen käsitettä. Lisäksi kerron aineiston hakuprosessista sekä sisäänotto- ja poissulkukriteereistä. Lopuksi esittelen valitsemani tutkimusaineiston taulukkomuodossa.

3.1 Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymys

Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää lastensuojelun systeemisen toimintamallin ja työhyvinvoinnin välistä yhteyttä.

Tutkimuskysymys:

1. Millaisia työhyvinvointia lisääviä ja ylläpitäviä tekijöitä on löydettävissä lastensuojelun systeemistä toimintamallia käsittelevistä tieteellisistä julkaisuista?

3.2 Kirjallisuuskatsaus tutkimusmenetelmänä

Kirjallisuuskatsausta on yleisesti kuvattu metodina ja tutkimustekniikkana, jonka avulla tehdään tutkimusta tutkimuksesta. Metodissa kootaan jo olemassa olevien tutkimusten tuloksia käyttäen näitä uusien tutkimustulosten perustana. Kirjallisuuskatsaus voidaan jaotella kolmeen erilaiseen

perustyyppiin, joita ovat kuvaileva- ja systemaattinen kirjallisuuskatsaus sekä meta-analyysi. (Salminen 2011, 1, 6.) Kandidaatin tutkielmassani käytän kuvailevaa kirjallisuuskatsausta.

Kuvailevaa kirjallisuuskatsausta on kuvailtu yleiskatsaukseksi ilman tiukkoja ja tarkkoja sääntöjä. Se on luonteeltaan aineistolähtöistä ja sen pyrkimyksenä on tuottaa ymmärtämiseen tähtäävää ilmiön kuvaamista, jolloin tutkimuskysymyksellä saadaan kuvaileva ja laadullinen vastaus. Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen ensimmäinen vaihe on tutkimuskysymyksen muodostaminen, tämän jälkeen valitaan tutkimukseen soveltuva aineisto. Katsauksen kolmannessa vaiheessa rakennetaan valitusta aineistosta aineiston kuvailu ja viimeisessä vaiheessa tarkastellaan tuotettua tulosta. (Salminen 2011, 6; Kangasniemi, Utriainen, Ahonen, Pietilä, Jääskeläinen & Liikanen 2013, 291-292.)

Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen eettisyyttä voidaan tarkastella arvioimalla tutkimuskysymyksen muotoilua ja tutkimusetiikan noudattamista tutkimuksen kaikissa vaiheissa. Tutkimuksen luotettavuuden arviointi perustuu prosessin johdonmukaisuuteen, valitun aineiston perusteluun ja perustelusta nousevan argumentaation vakuuttavuuteen. (Kangasniemi ym. 2013, 291-292.)

3.3 Aineiston haku ja rajaus

Aineiston hakuprosessissa käytin erilaisia tietokantoja, joihin minulla oli pääsy Jyväskylän yliopiston kirjaston kautta. Käyttämiäni tietokantoja olivat JYKDOK, Melinda kirjastojen yhteistietokanta, ProQuest Social Services Abstracts ja Google Scholar.

Hakuprosessissa olen käyttänyt pelkkien hakusanojen lisäksi katkaistuja hakusanoja sekä yhdistellyt hakusanoja Boolean menetelmää käyttäen. Hakusanoina olen käyttänyt systeeminen lastensuojelu, systeeminen toimintamalli, perheterapeuttinen lähestymistapa, reclaiming social work ja rsw systemic unit. Boolean menetelmässä ja katkaistuissa hauissa olen käyttänyt seuraavia hakusanoja: systeeminen lastensuojelu AND verkostotyö, systeeminen lastensuojelu AND arviointi, systeeminen muutos AND lastensuojelu, systemic AND group work, lastensuojelu AND systeemi*, lapsi- ja perhepalv* AND muutosohj*, systeemi* lastensuoje* AND pilotoin*, systeemi* AND moninäkökulm*, Systeemien* AND lastensuoje*, lastensuojel* AND tiimi*, työhyvinvoin* OR työssäviihtymi* AND lastensuojel* ja teamwork AND child protection.

Tutkimusaineiston sisäänottokriteerit olivat: aineiston maksuttomuus ja saatavuus verkkojulkaisuna, aineisto on vertaisarvioitu tai tieteellisesti muuten luotettava, aineisto suomen- tai englanninkielinen ja julkaisuajankohta 2015-2021. Alkuperäiseen Reclaiming Social Work -malliin perustuvat tutkimukset ennen vuotta 2015 olen kuitenkin hyväksynyt tutkielmaani, sillä perusteella, että ne käsittelevät alkuperäisestä mallista saatuja tuloksia.

Tutkimusaineiston poissulkukriteerit olivat seuraavat: aineisto ei käsittele moniammatillisuutta, tiimityötä ja/tai työhyvinvointia, tutkimusaineiston maksullisuus, aineistoa ei ole mahdollisuutta saada verkkojulkaisuna, aineiston kieli on jokin muu kuin suomi tai englanti ja aineiston julkaisuajankohta on ennen vuotta 2015. Lisäksi olen rajannut käyttämästäni tutkimusaineistosta pois Pro Gradu- ja kandidaatintutkielmat sekä aineistot, jotka eivät ole vertaisarvioituja tai muuten tieteellisesti luotettavia.

Hakutuloksista valitsin aineistot ensin otsikon perusteella. Tämän jälkeen luin abstraktin ja sisällysluettelon, jolloin pystyin toteamaan, käsittelee aineisto tiimityötä, moniammatillisuutta ja/tai sosiaalityöntekijöiden työhyvinvointia. Valitsemani aineistot luin kokonaisuudessaan läpi ja karsin näistä kirjallisuuskatsaukseni kymmenen suomenkielistä aineistoa ja kaksi kansainvälistä aineistoa.

3.4 Aineiston kuvaus ja esittely

<u>Tietokanta/ Hakusanat</u>	<u>Kirjoittajat/ Julkaisuvuosi</u>	<u>Aineiston nimi</u>	<u>Aineiston tyyppi</u>	<u>Aineiston keskeinen sisältö</u>
JYKDOK/ lapsi- ja perhepalv* AND muutosohj*	Alho, S., Rasa, M. & Vuolukka, K. 2018.	Perheterapian ja sosiaalityön yhteiset juuret sekä suhdeperustaisen systeemisen lastensuojelutyön kehittäminen.	Ammatillinen artikkeli. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos työpaperi 32/2018.	Artikkelissa tarkastellaan perheterapeuttisten näkökulmien hyödyntämistä lastensuojelun sosiaalityön vaativassa arjessa.
JYKDOK/ lapsi- ja perhepalv* AND muutosohj*	Laine, T., Lehtola, J. & Lindfors, R. 2018.	Yhdessä eteenpäin! Perhesijoituksen alkuvaiheen systeeminen malli Salossa.	Ammatillinen artikkeli. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos työpaperi 32/2018.	Artikkelissa käsitellään Salon kaupungin lastensuojelun sijaishuollossa luotua sijoituksen alkuvaiheen mallia.
JYKDOK/ systeeminen lastensuojelu AND verkostotyö	Aaltio, E. & Isokuortti, N. 2019.	Systeemisen lastensuojelun toimintamallin ydinelementit: Kuvaus asiakastason ydinelementeistä, tavoitteista ja toimintamekanismeista.	Terveiden ja hyvinvoinnin laitos työpaperi 33/2019.	Työpaperissa kuvataan suomalaisen systeemisen lastensuojelun toimintamallin keskeiset ydinelementit, tavoitteet ja toimintamekanismit.
Melinda/ Systeemi* lastensuojel* AND pilotoin*	Aaltio, E. & Isokuortti, N. 2019.	Systeemisen lastensuojelun toimintamallin pilotointi. Valtakunnallinen arviointi.	Terveiden- ja hyvinvoinninlaitos raportti 3/2019.	Arviointiraportti keskittyy mallin valtakunnallisen pilotoitin ja ensivaiheen implementoinnin arvioimiseen.
Melinda/ lastensuojel* AND tiimi*	Civil, T. & Myllyniemi, P. 2019.	Kokemuksia systeemisestä työskentelystä	Ammatillinen artikkeli.	Ammatillinen artikkeli kuvaava Valkeakosken kaupungin systeemistä

		Valkeakosken lastensuojelun ja lapsiperheiden sosiaalityön tiimeissä.	Perheterapia 35/2019.	työskentelyä lastensuojelun ja lapsiperheiden sosiaalityön tiimeissä.
Melinda/lastensuojel* AND tiimi*	Malja, M., Puustinen- Korhonen, A., Petrelius, P. & Eriksson, P. 2019.	Lastensuojelun laatusuositus.	Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2019:8.	Julkaisussa kuvataan lastensuojelutyötä ohjaavat periaatteet. Sen sisältö on tarkoitettu ohjaamaan lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelutyön tekemistä ja järjestämistä.
Google Scholar/ perheterapeuttinen lähestymistapa.	Fagerström, K. 2016.	Ihmissuhteita rakentava ja ylläpitävä lastensuojelu. Hackneyn malli ja systeeminen käytäntö lastensuojelutyössä.	Terveysten- ja hyvinvoinninlaitos työpäpaperi 42/2016.	Julkaisun on tarkoitettu tukemaan malliin perehtymistä ja sen käyttöönottoa maakunnissa.
Google Scholar/ perheterapeuttinen lähestymistapa.	Lahtinen, P., Männistö, L. & Raivio, M. 2017.	Kohti suomalaista systeemistä lastensuojelun toimintamallia. Keskeisiä periaatteita ja reunaehtoja.	Terveysten- ja hyvinvoinninlaitos työpäpaperi 7/2017.	Julkaisussa kuvataan Lontoon Hackneynssa kehitettyyn malliin perustuvan suomalaisen systeemisen lastensuojelun toimintamallin keskeiset periaatteet ja reunaehdot.
Google Scholar/ systeeminen lastensuojelu	Civil, T., Abrahamsson, O., Mäki-Fossi, S. & Miettunen, N. 2019.	Systeeminen lastensuojelu monitoimijaisuuden ja osallisuuden varmistavana verkostotyönä.	Terveysten- ja hyvinvoinninlaitos työpäpaperi 34/2019.	Julkaisussa käsitellään systeemisten tiimien mekanismeja, joiden uskotaan parantavan lastensuojelun sosiaalityön laatua.
Google Scholar/ Systeeminen toimintamalli	Ahonen, P. & Raivio, M. 2021.	Annan vielä tämän mahdollisuuden lastensuojelulle.	Ammatillinen artikkeli. Terveysten- ja hyvinvoinninlaitos työpäpaperi 7/2021.	Artikkelissa kerrotaan lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden äänellä, kuinka saada perustehtävänsä hoidettua ja samalla kokisivat itse työnsä mielekkääksi ja eettisesti kestäväksi.
Google Scholar/ Reclaiming social work	Forrester, D., Westlake, D., McCann, M., Thurnham, A., Shefer, G., Glynn, G. & Killian, M. 2013.	Reclaiming Social Work? An Evaluation of Systemic Units as an Approach to Delivering Children's Services. Final report of a comparative study of practice and the factors shaping it in three local authorities.	Loppuraportti. University of Bedfordshire	Raportissa esitetään systeemisen toimintamallin arvioinnista nousseita havaintoja.
Google Scholar/ Reclaiming social work	Cross, S., Hubbard, A. & Munro, E. 2010.	Reclaiming Social Work London Borough of Hackney Children and Young People's Services. Part 2: Unpacking the complexity of frontline practice – an ethnographic approach	Arviointitutkimus. The London school of economics political science.	Tutkimuksessa on arvioitu Reclaiming Social Work -mallia organisaation ja sosiaalityön prosessien näkökulmasta käsin.

3.5 Aineiston analyysi

Tutkimusaineisto kuvaa aina tutkittavaa ilmiötä. Analyysivaiheen tarkoituksena on luoda selkeä sanallinen kuvaus tutkittavana olevasta ilmiöstä. Sisällönanalyysin avulla aineisto järjestetään tiiviiseen ja selkeään muotoon kadottamatta kuitenkaan sen alkuperäistä informaatiota. (Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018, 4.4.2.) Analysoin tutkimusaineiston käyttäen aineistolähtöistä sisällönanalyysiä. Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä käsitteitä yhdistelemällä saadaan vastaus tutkimuskysymykseen (Tuomi ym. 2018, 4.4.3).

Aineiston redusointivaiheessa luin ensin läpi tutkimusaineistoksi valikoituneet aineistot samalla etsien niistä työhyvinvointiin liittyviä tekstejä. Kopioin tekstikohdat Wordin kopioi -työkalua käyttäen ja liitin kopioimani tekstin erilliseen Word tiedostoon. Kopioimistani teksteistä etsin samantyyppisiä alkuperäisilmauksia ja merkitsin samantyyppiset ilmaukset omilla värikoodeilla.

Jatkoin analyysivaihetta ryhmittelemällä samantyyppisiä tekstien osia omiksi luokiksi. Ryhmittelin saman teemaisia luokkia yhteen ja jatkoin luokkien yhdistelyä, kunnes minulle jäi kolme sisällöltään erilaista luokkaa, joita en enää saanut yhdistettyä toisiinsa. Lopuksi nimesin nämä kolme pääluokkaa aineistosta nousevien teemojen mukaan.

5. TYÖHYVINVOINNIN ELEMENTIT LASTENSUOJELUN SYSTEEMISESSÄ TOIMINTAMALLISSA

Tutkimusaineiston analyysin kautta löysin systeemisestä toimintamallista kolme erilaista työhyvinvoinnin teemaa. Työhyvinvointia lisääviksi ja ylläpitäviksi tekijöiksi nousivat yhteinen reflektointi, mahdollisuus vastuun jakamiseen sekä lupa pysähtyä ja viipyä asiakasperheen asioissa. Seuraavissa alaluvuissa esittelen tutkimustuloksia näiden kolmen erilaisen teeman kautta.

5.1 Työhyvinvointia reflektoiden

Systeemisen lastensuojelun toimintamallin valtakunnallisen arviointitutkimuksen mukaan systeemistä toimintamallia työssään käyttävät sosiaalityöntekijät olivat yleisesti ottaen tyytyväisiä viikoittaiseen yhteiseen reflektioon. Yhteistä reflektiivistä keskustelua pidettiin hyödyllisenä ja sen katsottiin auttavan sosiaalityöntekijöitä tekemään työtään paremmin. Säännöllisen reflektiivisen keskustelun kautta työntekijät kokivat tulleen kuuluksi ja saavansa siitä kaipaamaansa tukea työarkeensa. Yhteisen reflektiivisen keskustelun katsottiin auttavan omassa työssä selviytymistä ja tekevän sosiaalityöntekijän roolista mielekkäämmän. Lisäksi reflektiivisyyden nähtiin

mahdollistavan vapaamman pohtimisen palveluohjauksen sekä päätöksenteon sijasta ja näin tukevan kokonaisvaltaisesti sosiaalityöntekijän tekemää asiakastyötä. (Aaltio ym. 2019b, 91, 93, 146.)

Lastensuojelun laatusuosituksen mukaan (2019, 26) hyvinvointia työssä ylläpitää reflektiiviset rakenteet ja näiden kautta työntekijöiden yhteinen asioiden käsittely ja pohdinta. Työyhteisön sitoutuminen systeemiseen työskentelytapaan auttaa pitämään keskustelun ja pohdinnan kaikille työntekijöille tasavertaisena sekä laadukkaana. Runsaan keskustelun on todettu tuovan emotionaalista tukea työntekijöille. (Fagerstön 2016a, 4; Malja, Puustinen-Korhonen, Petrelius & Eriksson 2019, 26.)

Työssä selviytymisen lisäksi sosiaalityöntekijät kokivat reflektiivisen keskustelun lisänneen työpaikalla tunteista puhumista. Tunnekeskustelun koettiin olevan aiempaa sallivampaa ja sen myös koettiin helpottavan työn kuormittavuutta sekä auttavan työntekijöitä huomioimaan enemmän omaa kokonaisvaltaista hyvinvointiaan. Työntekijät kertoivat esimerkiksi käyttävänsä työterveyshuollon palveluita aiempaa enemmän ja tarkoituksenmukaisemmin. Tunnekeskustelun myötä useat sosiaalityöntekijät uskoivat systeemisen työskentelytavan ajan mittaan helpottavan enenevässä määrin työn kuormittavuuteen ja näin vaikuttavan positiivisesti työhyvinvointiin. (Aaltio ym. 2019b, 112.)

Aaltion ja Isokuortin (2019a, 16, 18) havaintojen mukaan työhyvinvoinnin kannalta tärkeää on koko tiimin yhteinen aktiivinen asiakastapausten reflektointi. Systeemisen tiimin on koettu olevan turvallinen paikka myös sosiaalityöntekijän oman toiminnan ja omien henkilökohtaisten ajatusten reflektoinnille. On todettu, että reflektiosta nousseiden erilaisten näkökulmien avulla lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän on helpompi muodostaa käsitystä siitä mistä asiakkaan tilanteessa on kyse.

Samantyyppisiä tuloksia on noussut myös systeemisen lastensuojelun valtakunnallisessa arvioinnissa mukana olleiden sosiaalityöntekijöiden kertomana. He ovat nostaneet esiin myönteisiä kokemuksia viikoittaisista tiimikokouksista ja niissä käydyistä reflektiivisistä keskusteluista. Sosiaalityöntekijät ovat kertoneet hyötynensä reflektiivisistä keskusteluista ja päässeensä näiden kautta paremmin kiinni asiakasperheiden ongelmien alkuperiin. Sosiaalityöntekijöiltä on noussut myös vahva usko siihen, että reflektion avulla he olivat pystyneet palvelemaan asiakasperheitä paremmin sekä tekemään parempia ratkaisuja asiakkaiden asioissa. (Aaltio ym. 2019b, 145, 150-151.)

Yllä olevien tutkimustulosten kautta muodostuu kuva siitä miten viikoittainen tiimitapaaminen ja niissä käydyt reflektiiviset keskustelut ovat lisänneet sosiaalityöntekijöiden työn hallinnan tunnetta.

Työn hallinnan tunteen on todettu olevan yhteydessä lisääntyneeseen työhyvinvointiin ja työssäjaksamiseen (Aaltio ym. 2019b, 2; Salo ym. 2016, 15).

Sosiaalityöntekijöiden keskinäisen reflektion lisäksi tutkimusaineistosta nousi tärkeäksi työhyvinvoinnin elementiksi perheterapeutin kuuluminen systeemiseen tiimiin ja hänen läsnäolonsa viikkokokouksissa.

Alho, Rasa ja Vuolukka (2018, 92) arvioivat perheterapeuttisen työotteen lisäävän sosiaalityöntekijöiden ammattitaitoa toimia asiakkaiden monimutkaistuvien ja kompleksisten ongelmavyhtien selvittämisessä. Perheterapeutin läsnäolo ja perheterapeuttinen reflektio viikkokokouksissa ylläpitää ja edistää perheterapeuttista työotetta, jonka puolestaan katsotaan tuottavan työtyytyväisyyttä lastensuojelumaailman kuormittavassa arjessa.

Aaltion ym. (2019a, 143,146) mukaan systeemisten lastensuojelutiimien sosiaalityöntekijät pitävät merkittävinä työhyvinvointia ja työn mielekkyyttä lisäävinä tekijöinä perheterapeutin kuulumista systeemiseen tiimiin sekä hänen viikkokokouksissa ohjaamiaan reflektiivisiä keskusteluja. Tärkeimmiksi systeemisen lastensuojelumallin työhyvinvointia lisääväksi elementeiksi valtakunnallisen arvioinnin mukaan (Aaltio ym. 2019a, 111, 114, 148) sosiaalityöntekijät ovat nostaneet erityisesti reflektiivisen viikkokokouksen ja perheterapeutin kanssa käydyt reflektiiviset keskustelut.

Perheterapeutin työnkuvana systeemisessä tiimissä on auttaa sosiaalityöntekijöitä ymmärtämään sitä, millaisilla tavoilla he saavat vastavuoroisen ja keskustelevan vuorovaikutussuhteen luotua sekä ylläpidettyä kaikkien perheenjäsenten kanssa. Perheterapeutin koetaan auttavan sosiaalityöntekijöitä avaamaan uudenlaisia näkökulmia asiakasperheiden tilanteisiin. Sosiaalityöntekijät kokivat, että aiemmin he todennäköisesti olisivat tyytyneet yhteen näkökulmaan ja pitäneet sitä oikeana. Nyt perheterapeuttisen reflektion kautta näkökulmien hakemiseen on tullut joustavuutta ja monipuolisuutta. Tämän lisäksi sosiaalityöntekijät ovat hyötynet perheterapeutin avusta hahmottaessaan asiakasperheiden ongelmien juurisyitä ja pohtiessaan syiden yhteyksiä perheiden tilanteisiin. (Aaltio ym. 2019a, 146; Cross, Hubbard & Munro, 2010, 17, Fagerström 2016a, 35.)

Alho ym. (2018, 92) kirjoittavat, viitaten Alhon (2005) aikaisempaan tutkimukseen, lastensuojelun sosiaalityön perheterapeuttisen orientaation vaikuttavan positiivisesti työhyvinvointiin ja sitouttavan sosiaalityöntekijöitä jatkamaan pidempään työsuhteissaan. Tutkimuksen mukaan perheterapeuttinen työote lisäsi muun muassa oman työn hallinnan tunnetta. Fagerström (2016a, 35) näkee perheterapeuttisen reflektion tuovan tukea työn jatkamiseen. Keskustelu perheterapeutin kanssa erilaisista vaihtoehdoista tuloksellisen työn tekemiseksi asiakasperheissä luo voimavaroja työssä

jaksamiseen. Aaltion ym. (2019b, 110) mukaan työuupumuksen katsotaan liittyvän suurilta osin sosiaalityöntekijän mahdollisuuksiin tehdä laadukasta ja tuloksellista työtä. Perheterapeutin reflektion avulla sosiaalityöntekijät tuntevat aiempaa enemmän tekevänsä laadukasta ja tuloksellista työtä ja näin riski pahoinvoinnista työssä vähenee.

Alkuperäistä Lontoon Hackneyssa toteutettua mallia arvioitaessa on perheterapeuttien roolia nostettu esiin nopean asiantuntija-avun näkökulmasta. Perheterapeutin reflektion kautta on asiakastapauksiin saatu terapeutista ja psykologista näkemystä, jonka avulla sosiaalityöntekijät ovat ymmärtäneet paremmin asiakasperheen jäsenten käyttäytymismalleja. Perheterapeuttien avulla asiakasperheiden tilanteisiin on tuotu ymmärrystä muun muassa sosiaalisen oppimisen teorian sekä kiintymyssuhdeteorian kautta. (Forrester ym. 2013, 97-98.)

5.2 Työhyvinvointia vastuuta jakamalla

Työhyvinvointia ja työssä jaksamista on lisännyt moniammatillisessa tiimissä asiakasperheiden asioiden ja vastuun jakaminen. Jaettu vastuu vapauttaa sosiaalityöntekijän kaiken tietämisen taakalta, jonka puolestaan on koettu lisäävän hyvinvoinnin tunnetta työssä. Jaettu vastuu on myös auttanut sosiaalityöntekijöitä luomaan aiempaa tiiviimmän ja kohtaavamman suhteen asiakasperheisiin. Moniammatillisen työskentelyn kautta tavoitteiden asettaminen ja ratkaisujen etsiminen on tuonut asiakasprosessin tarkasteluun ja työskentelyyn struktuuria, jonka kautta tunne työn hallittavuudesta on kasvanut. (Alho, Rasa & Vuolukka, 2018, 89; Civil, Abrahamsson, Mäki-Fossi & Miettunen 2019, 2; Lahtinen ym. 2017, 12.)

Alkuperäistä Reclaiming Social Work -mallia tarkasteltaessa sosiaalityöntekijät ovat nostaneet oman työhyvinvoinnin lisääntyneen erityisesti jaetun vastuun kautta. Työntekijät kokivat, etteivät he olleet yksin vaikeiden asioiden kanssa, vaan oman systeemisen tiimin tuki oli koko ajan läsnä työarjessa. Tiimin sisällä työntekijöillä koettiin olevan erilaisia vahvuuksia ja näiden ominaisuuksien katsottiin täydentävän tiimin antamaa tukea. Mallin kautta sosiaalityöntekijät arvostivat aiempaa enemmän toistensa näkemyksiä ja olivat valmiimpia luopumaan omasta näkökulmastaan. Jaetun vastuun nähtiin myös lisäävän yhteenkuuluvuuden tunnetta tiimin sisällä. (Cross ym. 2010, 19; Forrester ym. 2013, 131-132.)

Valtakunnallisen arviointitutkimuksen mukaan moniammatillisten viikkokokouksien myötä sosiaalityöntekijät kokivat omien asiakasperheiden olevan enemmänkin tiimin yhteisiä asiakkaita. Omien asiakasperheiden asioiden jakamisen kautta työntekijät tunsivat helpotusta siitä, että muutkin sosiaalityöntekijät tunsivat heidän asiakasperheensä ja perheiden problematiikan. Asiakaskuorman ja

vastuun jakautumisen kautta lapsen asioista vastaavat sosiaalityöntekijät kokivat saavansa helpotusta myös suunnitelmalliseen etenemiseen asiakasperheiden asioissa. Vastuun jakautumisen ja vaikeiden asiakasasioiden jakamisen kautta työssä viihtyvyyden koettiin lisääntyneen. Mahdollisuus asioiden ja vastuun jakamiseen oman tiimin kesken koettiin tärkeänä työssä viihtymistä edistävänä tekijänä. (Aaltio ym. 2019b, 95, 99. 146.)

Valkeakosken lastensuojelun ja lapsiperheiden sosiaalityön tiimeissä on koettu tiimien keskusteluilmapiirien olevan sellaisia, joissa sosiaalityöntekijät ovat voineet luopua omasta ammatillisesta määrittelyvallastaan ja luottaa siihen, että huoli ja vastuu asiakasperheen tilanteesta on yhteinen. Työhyvinvoinnin näkökulmasta tärkeäksi on noussut myös konsultoivan sosiaalityöntekijän ja perheterapeutin osallistuminen vastuun jakamiseen. Lisäksi tiimien keskeinen luottamus ja turvallinen toimintaympäristö ovat omalta osaltaan vaikuttaneet sosiaalityöntekijöiden työhyvinvoinnin kokemuksiin. Myös Salon kaupungin sijaishuollon systeemisen mallin työntekijät ovat havainneet moniammatillisen työskentelyn ja yhteistyön jakavan työntekijöiden vastuuta. (Civil & Myllyniemi, 2019, 14-15; Laiho, Lehtola & Lindfors, 2018, 132-133.)

Ahonen ja Raivio (2021, 74) ovat keränneet systeemisten lastensuojelukoulutusten yhteydessä Satakuntalaisten sosiaalityöntekijöiden ajatuksia muun muassa työtyytyväisyydestä. Vastauksista on käynyt esille systeemisen työtteen parantavan työtyytyväisyyttä ja sitä kautta jaksamista työssä. Sosiaalityöntekijät ovat ajatuksistaan kertoessaan nostaneet työhyvinvointia lisääväksi tekijöiksi erityisesti mahdollisuuden jakaa vaikeita asioita omassa tiimissään. Myös säännöllinen tiimin tuki on koettu työhyvinvointia ylläpitäväksi tekijäksi.

5.3 Työhyvinvointia viipymällä tilanteessa

Systeemisen lastensuojelun toimintamallin valtakunnallisten tulosten mukaan viikoittaiset tiimikokoukset olivat auttaneet sosiaalityöntekijöitä pysähtymään perheen tilanteeseen. Aiemmin työyhteisö on saattanut ohjata sosiaalityöntekijää tekemään päätöksiä liian suoraviivaisesti, eikä aikaa pysähtymiseen ja tilanteen moniammatilliseen tarkasteluun eri näkökulmista ole ollut. Viikoittaiset tiimikokoukset koettiin yhtenä työn kohokohdista ja niiden koettiin lisäävän työn mielekkyyttä. Lupa pysähtymiseen oli tuonut työhön rauhan tunnetta. Sosiaalityöntekijät kuvasivat aiemmin kokouksissa olleen kiireen tuntua ja painetta tehdä nopeita päätöksiä ja ratkaisuja. Nyt työntekijät kokivat, että heillä oli lupa hidastaa ja ajatella sen sijaan, että he reagoisivat ja tekisivät nopeita päätöksiä. Systeemisen työtteen kautta kiireen tuntu ja paine olivat helpottaneet. Työntekijät kokivat työhyvinvointinsa lisääntyneen luvasta käsitellä asiakkaiden asioita ja tilanteita syvällisesti rauhassa

ilman painetta nopeasta tai ennalta valmiista ratkaisusta. Syvällisempi tutustuminen asiakasperheen asioihin loi työntekijöille mielenrauhaa ja täten vahvisti myös tunnetta työn hallinnasta. Paineen katoaminen työskentelystä oli saanut sosiaalityöntekijät luottamaan enemmän omiin päätöksiinsä ja huomaamaan löytävänsä entistä enemmän paremmaksi koettuja ratkaisuja asiakasperheiden tilanteisiin. (Aaltio ym. 2019a, 94, 112,146; Aaltio ym. 2019b, 16 Civil ym. 2019a, 2; Lahtinen ym. 2017, 20.)

Valkeakosken lapsiperheiden sosiaalityön tiimeissä tärkeäksi elementiksi on nostettu selkeä tiimirakenne ja tehtävienjako. Erityisesti tilanteeseen pysähtymisen kannalta tiimin koordinaattori on nimetty tärkeäksi osaksi tiimiä. Koordinaattorin apu dokumentoinnissa ja muissa käytännön töissä, vapauttaa aikaa sosiaalityöntekijälle paneutua syvällisemmin asiakkaan tilanteeseen sekä aitoon kohtaamiseen. Tällöin työn tekeminen koetaan laadukkaampana ja työn aiheuttama taakka vähäisempänä. Koordinaattorin tärkeyden ja merkittävyyden työhyvinvoinnin näkökulmasta ovat nostaneet esille myös Aaltio ym. (2019b), Civil ym. (2019b) ja Cross ym. (2010). Heidän mukaansa koordinaattorin rooli mahdollistaa muille tiimin jäsenille työrauhan tukien työn suunnitelmallisuutta sekä johdonmukaisuutta. Myös kirjaamisvastuun vähentyminen koordinaattorin tiimissä olon seurauksena tukee keskittymistä suunnitelmalliseen ja johdonmukaiseen työhön. Suunnitelmallisuuden ja johdonmukaisuuden taas katsotaan lisäävän ja tukevan työhyvinvointia sekä tekevän lastensuojelutyöstä mielekkäämpää. (Civil ym. 2019b, 33; Aaltio ym. 2019b, 17; Civil 2019a, 17; Aaltio ym. 2019a, 97, 115; Cross ym. 2010, 3, 23.)

Myös Forrester ym. (2013, 95-96, 110) ovat nostaneet alkuperäisen mallin arviointitutkimuksessa esille koordinaattorin työn tärkeyden. Koordinaattorien nähtiin olevan eräänlaisia keskeisiä henkilöitä, jotka pyörittivät asiakasperheiden käytännön asioita ja järjestelyjä lastensuojelutyössä. Aktiivinen osallistuminen viikkokokouksessa sekä asiakkaiden asioiden kirjaaminen mahdollisti sen, että koordinaattorien tiedot asiakasperheistä olivat hyvät ja täten he pystyivät palvelemaan perheitä käytännön asioissa. Koordinaattorien työn ansiosta sosiaalityöntekijät kokivat oman työnsä rauhallisemmaksi, jolloin he heillä oli lupa pysähtyä syvällisemmin tarkastelemaan asiakasperheiden asioita.

Ahosen ja Raivion (2021, 72-74) mukaan systeemisen mallin viikkokokous tarjoaa tilaa ja aikaa pohtia asiakasperheiden asioita entistä syvällisemmällä tasolla. Heidän haastattelemansa sosiaalityöntekijät ovat kokeneet syvällisemmän pohdinnan onnistuneen entistä paremmin tiimirakenteen ja pohdinnalle tarjolla olevan ajan seurauksena. Haastatteluissa sosiaalityöntekijät ovat kertoneet pohdinnan mahdollistumisen lisänneen heidän työhyvinvointiaan.

Valtakunnallisesta arvioinnista on noussut esille sosiaalityöntekijöiden tyytyväisyys ja myönteiset kokemukset viikoittaisista tiimeistä. Tiimien on koettu auttaneen sosiaalityöntekijöitä pysähtymään asiakasperheen asioiden äärelle. Tämän on koettu vähentävän kiireen ja paineen tuntua sekä tuovan rauhaa omaan työskentelyyn. Kiireettömyyden ja rauhallisuuden on nähty olevan yksi tärkeä työhyvinvointia tukeva tekijä. (Aaltio ym. 2019a, 94.)

Lastensuojelutyöntekijöiden työuupumuksen on havaittu liittyvän ennen kaikkea kokemukseen siitä kokeeko työntekijä pystyvänsä tekemään työtänsä haluamallaan tavalla. Systemisen lastensuojelumallin näkökulma kiireettömyyteen ja asioiden äärelle pysähtymiseen on koettu lisäävän työn hallinnan tunnetta ja tämän kautta myös parantaneen kokemuksia koetusta työhyvinvoinnista. (Aaltio ym. 2019a 149; Aaltio ym. 2019b 2.)

6. JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Kandidaatin tutkielmassani tarkastelin lastensuojelun systemisen toimintamallin ja työhyvinvoinnin välistä yhteyttä. Valitusta tutkimusaineistosta hain vastauksia siihen millaisia työhyvinvointia lisääviä ja ylläpitäviä tekijöitä on löydettävissä lastensuojelun systemistä toimintamallia käsittelevistä tieteellisistä julkaisuista. Vastauksia tutkimuskysymykseeni etsin moniammatillisuuden ja tiimityöskentelyn näkökulmasta, jolloin toimintamallin ydinelementeistä tarkastelun keskiöön nousi systeminen tiimi ja systeminen viikkokokous. Keskeisenä tuloksena voin todeta lastensuojelun systemisen tiimin vaikuttavan työhyvinvointiin positiivisella tavalla kolmen erilaisen elementin kautta. Näitä ovat yhteinen reflektio, asiakasperheiden asioiden vastuun jakautuminen ja lupa viipyä asiakkaiden asioiden äärellä.

Suomessa lastensuojelun systeminen toimintamalli on vielä suhteellisen uusi toimintatapa, eikä aiheesta löydy kovinkaan laajaa suomalaista tutkimusaineistoa. Suurin osa aiheeseen liittyvistä julkaisuista on Terveiden ja hyvinvoinninlaitoksen julkaisuja, sillä THL vuodesta 2016 lähtien tukenut lastensuojelun uudistamista systemisen toimintamallin avulla sekä toiminut samalla systemisen toimintamallin koulutuksen ja tutkimuksen koordinaattorina. Tutkimusaineistoa etsiessäni huomasin melko nopeasti samojen nimien pyöriävän aineistojen kirjoittajina. Osa kirjoittajista on Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tutkijoita, osa lastensuojelun systemisen mallin puolestapuhujia, jolloin minulle tutkielmaani työstäessä välillä nousi mieleeni ajatus siitä, voiko tutkimusaineistoni olla relevanttia ja puolueetonta? Samantyyppisiä ajatuksia nousi mieleeni myös tutkimustulosten analyysivaiheessa, jolloin huomasin alkuperäisestä mallista nostettujen

työhyvinvoinnin elementtien nousevan myös suomalaisissa julkaisuissa. Osittain tämä varmasti johtuu siitä, että mallin Suomeen juurruttamisen yhtenä tavoitteena on vähentää lastensuojelun sosiaalityön kuormitusta ja lisätä työhyvinvoinnin tunnetta. Lisäksi suuri osa julkaisuista on Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen työpapereita, eikä ulkopuolisen tahon tekemiä tutkimuksia. Tutkimusprosessini aikana huomasin usein pohdiskelevani kysymystä siitä voiko uuden toimintamallin juurruttaja olla myös saman toimintamallin vaikuttavuuden arvioija? Tutkimusaineistosta nousi kuitenkin selkeästi esille kolme minua puhuttelevaa työhyvinvointiin vaikuttavaa elementtiä, jotka saivat mielenkiintoni jatkamaan tutkimusaiheen työstämistä.

Tutkimustulosteni yhteenvedona voin todeta moniammatillisen tiimityön lisäävän ja ylläpitävän sosiaalityöntekijöiden työhyvinvointia. Tiiviin viikoittaisen työskentelyn koettiin edistävän asiakasperheiden asioiden käsittelyä, jolloin sosiaalityöntekijän tunne omasta työn hallittavuudesta lisääntyi. Aaltion ym. (2019b, 2) ja Salon ym. (2016, 15) mukaan työn hallittavuuden tunteella on selkeä yhteys työhyvinvoinnin ja työssäjaksamisen kokemuksiin.

Tutkimusaineistosta selkeimmin nousi esille yhteisen moniammatillisen reflektion vaikutus koettuun työhyvinvointiin. Yhteisen reflektiivisen keskustelun kautta asiakkaiden asioihin oli saatu uusia näkökulmia ja näiden avulla sosiaalityöntekijät olivat osanneet tarjota enemmän oikeanlaista apua asiakkailleen. Yksi moniammatillisuuden tavoitteista onkin tehdä yhteistyötä eri näkökulmista asiakkaan parhaaksi. Uskon oikeanlaisen avun piiriin saattamisen vaikuttavan paikalleen jumiutuneiden tilanteiden etenemiseen positiivisessa mielessä. Lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden työuupumuksen nähdään liittyvän vahvasti työntekijän mahdollisuuteen tehdä laadukasta lastensuojelutyötä (Aaltio ym. 2019a, 110). Yksi laadukkaan lastensuojelutyön eettisistä periaatteista on lapsen edun toteutuminen, joka osaltaan toteutuu asiakasperheen saadessa oikeanlaista apua perheen vaikeaan ja jumiutuneeseen tilanteeseen.

Reflektion kautta toteutuu myös ihmisen luontainen tarve tulla kuulluksi. Lupa puhua aidosti omista tunteistaan ja ajatuksistaan myös työyhteisössä on yksi keskeinen työhyvinvoinnin osa-alue. Reflektiivinen viikkokokous näyttäytyy minulle myös osittain työnohjauksellisena elementtinä, jonka avulla uskon myös sosiaalityöntekijöiden oman työhyvinvoinnin johtamisen olevan aikaisempaa parempaa. Omien tunteiden avoin reflektointi työpaikalla auttaa huomaamaan muutokset omassa hyvinvoinnissa aiempaa helpommin. Monissa kunnissa on työterveyden kautta saatavissa matalan kynnyksen työterveyspsykologin palveluita, joiden käyttäminen aikaisessa vaiheessa mahdollisesti estää työpahoinvoinnin lisääntymistä.

Tiimityöskentelyyn kuuluu aina toimijoiden välinen luottamus (Isoherranen 2012, 5). Yhteisen säännöllisen reflektion kautta luottamus toisiin tiimin toimijoihin lisääntyy, jolloin myös uskallus oman tiedon ja asiantuntemuksen sekä erityisosaamisen jakamiseen lisääntyy. Luottamuksen kautta myös uskallus jakaa vastuuta omista asiakkaista ja heidän asioistaan lisääntyy. Toisena tutkimusaineistosta nousevana työhyvinvoinnin elementtiä olikin vastuun jakautuminen tiimin sisällä.

Lastensuojelun sosiaalityössä työtä tehdään vaativalla kentällä ja omien päätösten vaikutukset asiakkaan elämässä ovat kauaskantoisia. Raskaiden ja vaikeiden päätösten tekeminen on myös henkisesti kuormittavaa. Lastensuojelutyön työhyvinvointia määrittääkin vahvasti työhön kohdistuva henkinen kuormittuminen. Sosiaalialan työn kuormittavuuden on todettu olevan yhteydessä työntekijän koulutustasoon, sillä mitä korkeammin työntekijä on koulutettu, sitä enemmän hänellä on vastuuta kannettavanaan (Junnonen ym. 2019, 145). Se, että vastuuta kantavat myös oman systemisen tiimin jäsenet, laskee se varmasti lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän henkistä kuormittavuutta ja näin parantaa hänen hyvinvoinnin tunnettaan työssä.

Eettisesti kestävän ja laadukkaan lastensuojelutyön yhtenä periaatteena on työssä käytettävä riittävä aika. Kolmantena työhyvinvoinnin elementtinä tutkimusaineistosta nousi lupa viipyä asiakkaan asioissa. Lisääntyneen ajan nähtiin pitkälti tulevan tiimin koordinaattorin työpanoksesta. Juoksevien asioiden hoitamisen siirtyminen toiselle työntekijälle lisää rauhallisuuden tunnetta työn arjessa ja antaa tilaa vaativalle sosiaalityön perustehtävälle. Toisena aikaan viittaavana asiana esille nousi viikkokokouksien myötä tullut lupa viipyä rauhassa asiakkaan asioissa. Tulosluvussa kerroin miten sosiaalityöntekijät olivat kokeneet viikoittaiset kokoukset yhdeksi työn kohokohdista ja niiden kautta työn mielekkyyden koettiin lisääntyneen. Tiimikokouksessa oleva rauhallinen ja kiireetön ilmapiiri ja tietoisuus siitä, että seuraavien tuntien aikana saa keskittyä asiakkaiden kannalta olennaisiin asioihin poistaa ainakin hetkellisesti työn kuormitusta.

Koordinaattorin lisäksi työhyvinvointia lisäävänä tekijänä tutkimusaineistosta eriytyi perheterapeutin läsnäolo tiimissä. Perheterapeutin läsnäolon nähtiin lisäävän reflektiivistä keskustelua ja tuovan terapeutista sekä psykologista näkemystä vaikeisiin ja monitahoisiin ongelmiin. Perheterapian työskentelytavat ja vahva tietoisuus erilaisista lapsen kasvuun ja kehitykseen vaikuttavista teorioista tuo uudenlaista osaamista lastensuojelumaailmaan. Lastensuojelussa asiakkaana olevat lapset kantavat usein jo varhaislapsuudessa tulleita traumoja mukanaan. Traumoja tai näistä kumpuavaa käytöstä ei ole aina helppoa tunnistaa pelkästään sosiaalityön asiantuntijuuden avulla, siksi on ensiarvoisen tärkeää, että lastensuojelun sosiaalityössä on myös tämän osa-alueen tuntevia asiantuntijoita apuna.

Johdantoluvussa toin esille sen, miten olen itse kokenut oppilashuollon kentällä toimiessani hyötyväni moniammatillisesta tiimityöskentelystä. Lisäksi pohdin sitä voisiko lastensuojelun sosiaalityöntekijät hyötyä samanlaisesta moniammatillisesta tiimistä ympärillään. Saamieni tutkimustulosten valossa uskallan esittää moniammatillisen tiimityön edistävän ja ylläpitävän työhyvinvointia myös lastensuojelun sosiaalityön kentällä. Tutkimusaineistosta nousseet työhyvinvoinnin teemat ovat hyvinkin paljon samankaltaisia kuin itse koen omassa työssäni koulukuraattorina saavani moniammatillisuuden toteutumisesta. Toki pitää muistaa, että mallin mukaisen työskentelyn edut toteutuvat parhaiten, mikäli paikallistason organisaatio panostaa uudenlaisen työmallin organisointiin. Lastensuojelun systemisen mallin puutteellisesta toimeenpanosta myös hyödyt jäävät puutteellisiksi. Mielenkiintoisena jatkotutkimusaiheena olisikin selvittää miten sosiaalityöntekijöiden työhyvinvointi näyttäytyy, kun malli on juurtunut tavalliseksi lastensuojelun sosiaalityön toimintatavaksi.

LÄHTEET

- Aaltio, E. & Isokuortti, N. (2019a). Systemisen lastensuojelun toimintamallin pilotointi. Valtakunnallinen arviointi. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Haettu osoitteesta: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/137709/URN_ISBN_978-952-343-289-5.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Aaltio, E & Isokuortti, N. (2019b). Systemisen lastensuojelun toimintamallin ydinelementit. Kuvaus asiakastason ydinelementeistä, tavoitteista ja toimintamekanismeista. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Haettu osoitteesta: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/138967/Ty%c3%b6paperi%2033%20Systemisen%20lastensuojelun%20toimintamallin%20ydinelementit%20Aaltio%20ja%20Isokuortti_VALMIS.pdf?sequence=4&isAllowed=y
- Ahonen, P. & Raivio, M. (2021). Annan vielä tämän mahdollisuuden lastensuojelulle. Teoksessa P. Petrelius, L. Yliruka & N. Miettunen (toim.), Systemisiä kokeiluja – kohti jatkuvaa yhdessä oppimista. (s.70-76). Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Haettu osoitteesta: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/141017/URN_ISBN_978-952-343-628-2.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Alho, S., Rasa, M. & Vuolukka, K. (2018) Perheterapian ja sosiaalityön yhteiset juuret sekä suhdeperustaisen systemisen lastensuojelutyön kehittäminen. Teoksessa P. Petrelius & P. Eriksson (toim.), Uudistuva lastensuojelu - kohti asiakkaiden ja ammattilaisten yhteistoimintaa. (s. 85-95). Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Haettu osoitteesta: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/137112/URN_ISBN_978-952-343-208-6.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Baldschun, A. (2019). The occupational well-being of child protection social workers. Theoretical conceptualization and empirical investigations among finnish statutory social workers. (Akateeminen väitöskirja, Itä-Suomen yliopisto.) Haettu osoitteesta: https://erepo.uef.fi/bitstream/handle/123456789/20139/urn_isbn_978-952-61-2829-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Civil, T., Abrahamsson, O., Mäki-Fossi, S. & Miettunen, N. (toim.). (2019a). Systeminen lastensuojelu monitoimijaisuuden ja osallisuuden varmistavana verkostotyönä. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Haettu osoitteesta: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/139077/TY%c3%96_2019_34%20s.pdf?sequence=4&isAllowed=y
- Civil, T. & Myllyniemi, P. (2019). Kokemuksia systemisestä työskentelystä Valkeakosken lastensuojelun ja lapsiperheiden sosiaalityön tiimeissä. Perheterapia 35/ 2019. Helsinki: Suomen mielenterveysseura. Haettu osoitteesta: https://mieli.fi/sites/default/files/inline/Julkaisut/perheterapia-lehti/pete_lehden_netiversio.pdf
- Cross, S., Hubbard, A. & Munro, E. (2010). Reclaiming social work. London borough of Hackney children and young people's services. Part 2: Unpacking the complexity of frontline practice – an ethnographic approach. London: The London school of economics political science. Haettu osoitteesta: <https://www.whatdotheyknow.com/request/51132/response/130736/attach/4/1%202816227%20RSW%20FINAL%20Report%20Sept%202010.pdf>
- Fagerström, K. (2016a). Ihmissuhteita rakentava ja ylläpitävä lastensuojelu Hackneyn malli ja systeminen käytäntö lastensuojelutyössä. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Haettu

osoitteesta: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/137709/URN_ISBN_978-952-343-289-5.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Fagerström, K. (2016b). Systeminen käytäntö lastensuojelutyössä Isossa-Britanniassa. *Perheterapia* 1 (32), 14-20. Haettu osoitteesta: <https://www.lehtiluukku.fi/lue/perheterapia/01-2016/102621.html>

Forrester, D., Westlake, D., McCann, M., Thurnham, A., Shefer, G., Glynn, G. & Killian, M. (2013). *Reclaiming Social Work? An Evaluation of Systemic Units as an Approach to Delivering Children's Services*. Final report of a comparative study of practice and the factors shaping it in three local authorities. Bedford: University of Bedfordshire. Haettu osoitteesta: <https://uobrep.openrepository.com/bitstream/handle/10547/594517/finalreport-systemicunits.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Goodman, S. & Trowler, I. (2012). *Social Work Reclaimed. Innovative Frameworks for Child and Family Social Work Practice*. London: Jessica Kingsley publishers. https://books.google.fi/books?id=OcFVj3zBucgC&printsec=frontcover&hl=fi&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false

Isoherranen, K. (2006). *Moniammatillinen yhteistyö*. Helsinki: WSOY.

Isoherranen, K. (2012). *Uhka vai mahdollisuus – moniammatillista yhteistyötä kehittämässä*. (Akateeminen väitöskirja, Helsingin yliopisto.) Haettu osoitteesta: https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/37493/isoherranen_vaitoskirja.pdf

Jauhiainen, E. (2004). *Tehtävärakenteiden kehittämiskokeilut*. Teoksessa T. Horsma, & E. Jauhiainen (toim.), *Sosiaalihuollon tehtävä- ja ammattirakenteen kehittämissuunnitelman loppuraportti*. (s.17-48). Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2004:10. Helsinki. Haettu osoitteesta: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/70942>

Junnonen, S.-R., Hämäläinen, J., Töttö, P., Väisänen, R., Rantonen, O., & Salo, P. (2019). Sosiaalityöntekijöiden työn kuormittavuus ja siinä tapahtuneet muutokset vuosin 2000-2012. *Janus Sosiaalipolitiikan Ja sosiaalityön Tutkimuksen Aikakauslehti*, 27(2), 144–163. Haettu osoitteesta: <https://journal.fi/janus/article/view/65729>

Kangasniemi, M., Utriainen, K., Ahonen, S.-M., Pietilä, A.-M., Jääskeläinen, P. & Liikanen, E. (2013). Kuvaileva kirjallisuuskatsaus: eteneminen tutkimuskysymyksestä jäsenettyyn tietoon. *Hoitotiede* 25 (2013): 4. 291-301 Haettu osoitteesta: <https://elektra-helsinki.fi.ezproxy.jyu.fi/se/h/0786-5686/25/4/kuvailev.pdf>

Kaski, S. (2013). *Urheiluvalmentajien työhyvinvointi Suomessa*. (Akateeminen väitöskirja: Tampereen yliopisto.) Haettu osoitteesta: <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/94805/978-951-44-9309-6.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Kasvio, A. & Huuhtanen, P. (2007). *Työelämänkehityssuunnat teollisuusmaissa*. Työ nyky-yhteiskuntien ydininstituutiona. Teoksessa R. Pietiläinen (toim.), *Työ ja terveys Suomessa 2006*. (s.7-30). Helsinki: Työterveyslaitos.

Lahtinen, P., Männistö, L. & Raivio, M. (2017). *Kohti suomalaista systeemistä lastensuojelun toimintamallia*. Keskeisiä periaatteita ja reunaehtoja. Helsinki: Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos. Haettu osoitteesta: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/132169/TY%c3%962017_7_Kohti%20suomalaista_040417.pdf?sequence=1&isAllowed=y

- Laine, P. (2013). Työhyvinvoinnin kehittäminen. Hyvän kehittämisen reunaehdoja tutkimassa. (Akateeminen väitöskirja, Turun yliopisto.) Haettu osoitteesta:
<https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/93684/Annales%20C%20372%20Laine%20VK.pdf?sequence=4&isAllowed=y>
- Laine, T., Lehtola, J. & Lindfors, R. (2018). Yhdessä eteenpäin! Perhesijoituksen alkuvaiheen systeeminen malli Salossa. Teoksessa P. Petrelius & P. Eriksson (toim.), Uudistuva lastensuojelu -kohti asiakkaiden ja ammattilaisten yhteistoimintaa. (s. 121-135). Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Haettu osoitteesta:
https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/137112/URN_ISBN_978-952-343-208-6.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Malja, M., Puustinen-Korhonen, A., Petrelius, P. & Eriksson, P. (2019). Lastensuojelun laatusuositus. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2019:8. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161862>
- Mattila, L. & Pääkkönen, M. (2015). Työn henkisten kuormitustekijöiden hallinta. Työturvallisuuskeskus TTK, metallialan työalatoimikunta. Haettu osoitteesta:
https://ttk.fi/files/4660/Tyon_henkisten_kuormitustekijoiden_hallinta.pdf
- Munro, E. & Hubbard, A. (2011). Systems Approach to Evaluating Organisational Change in Children's Social Care. British Journal of Social Work 41 (4), 726-743. Haettu osoitteesta:
<https://doi.org/10.1093/bjsw/bcr074>
- Nummenmaa, AR. (2011). Moniammatillinen ohjaus jaettuna osaamisena. Teoksessa M. Mäkinen, V. Korhonen, J. Annala, P. Kalli, P. Svärd & V-M, Värri (toim.), Korkeajännityksiä. Kohti osallisuutta luovaa korkeakoulutusta. (s.177-195). Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy. Haettu osoitteesta:
https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/65376/korkeajannityksia_2011.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Petrelius, P., Yliruka, L. & Miettunen N. (2021). Systemisiä kokeiluja – kohti jatkuvaa yhdessä oppimista. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Haettu osoitteesta:
https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/141017/URN_ISBN_978-952-343-628-2.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Pärnä, K. (2012). Kehittävä moniammatillinen yhteistyö prosessina. Lapsiperheiden varhaisen tukemisen mahdollisuudet. (Akateeminen väitöskirja, Turun yliopisto.) Haettu osoitteesta:
<https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/77506/AnnalesC341Parna.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Saarinen, A., Blomberg, H. & Kroll, C. (2012). Liikaa vaadittu? Sosiaalityöntekijöiden kokemukset työnsä kuormittavuudesta ja ristiriitaisuudesta Pohjoismaissa. Yhteiskuntapolitiikka -YP 77(2012):4. 403-418. Haettu osoitteesta:
<https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/102992/saarinen.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Salminen, A. (2011). Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyyppeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin. Vaasa: Vaasan yliopiston julkaisuja. Hattu osoitteesta:
https://osuva.uwasa.fi/bitstream/handle/10024/7961/isbn_978-952-476-349-3.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Salo, P., Rantonen, O., Aalto, V., Oksanen, T., Vahtera, J., Junnonen, S-R., Baldschun, A., Väisänen, R., Mönkkönen, K. & Hämäläinen, J. (2016). Sosiaalityöntekijöiden hyvinvointi. Sosiaalityön kuormittavuus, voimavaratekijät ja sosiaalityöntekijöiden mielenterveys. Helsinki:

Työterveyslaitos. Haettu osoitteesta:

<https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/131353/Sosiaality%C3%B6ntekij%C3%B6iden%20hyvinvointi.pdf?sequence=1>

Spiik, K. (2003). Tulokseen tiimityöllä. Helsinki:WSOY.

Tilastokeskus. Käsitteet. Viitattu 13.9.2021. <https://www.stat.fi/meta/kas/tiimityo.html>

Työterveyslaitos. Työhyvinvointi. Viitattu 10.8.2021. <https://www.ttl.fi/tyoyhteiso/tyohyvinvointi/>

Tuomi, A. & Sarajärvi, A. (2018). E-kirja. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.